

F. t. l. vedr. retsplejeloven

ændres. Det må forventes, at nævnet vil lægge betydelig vægt på sådanne tilkendegivelser.

1.2. Ordningen fra retsplejelovens tilblivelse

Tilladelse til at fravige de normale processuelle regler i borgerlige og kriminelle sager blev før retsplejeloven i vidt omfang meddelt ved kongelig bevilling i medfør af grundlovens almindelige dispensationsbestemmelser. I forarbejderne til retsplejeloven blev den administrative bevillingsordning foreslået afskaffet, og kompetencen til at meddele dispensation blev foreslået henlagt til domstolene. Ved fremsættelsen af retsplejelovforslaget i samlingen 1906-07 blev der foreslået et system, hvorefter såvel Justitsministeriet som domstolene fik kompetence til at meddele procesbevillinger, men disse regler blev under forslagets behandling ændret til den ordning, der er gældende i dag.

Reglerne om procesbevillinger er senere foreslået ændret, først af det stående retsplejeudvalg i 1924 og derefter af et af Justitsministeriet i 1929 nedsat udvalg. Udvalgenes forslag om ændring af reglerne om processuelle tilladelser, således at kompetencen skulle flyttes fra Justitsministeriet til domstolene, blev imidlertid ikke gennemført.

1.3. Retsplejerådets betænkning nr. 698/1973

Retsplejelovens regler om meddelelse af procesbevillinger blev behandlet i forbindelse med Retsplejerådets gennemgang af reglerne om sagsbehandling i første instans og appel i borgerlige sager i betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager.

Retsplejerådet gav i betænkningen fra juli 1973 udtryk for, at kompetencen til at meddele 3. instansbevillinger, tilladelser til appel efter appelfristens udløb og tilladelser efter § 962, stk. 2, efter rådets opfattelse burde overføres til domstolene. Rådet foreslog på den baggrund, at disse procesbevillinger skulle meddeles af den ret, for hvilken sagen indbringes, dog således at 3. instansbevillinger meddeles af Højesteret eller et udvalg bestående af mindst 3 af rettens medlemmer.

I november 1978 blev der bl.a. på baggrund af denne betænkning og de indkomne høringssvar i Folketinget fremsat et lovforslag (af SV-regeringen) om ændring af retsplejeloven (behandling af borgerlige sager).

Dette lovforslag indeholdt bl.a. Retsplejerådets forslag til ændring af betingelserne for meddelelse af procesbevillinger. Justitsministeriet var imidlertid af den opfattelse, at den af rådet foreslåede kompetenceflytning kunne give anledning til betænkeligheder,

og fandt på den baggrund ikke tilstrækkelig begrundelse for at opretholde den del af Retsplejerådets forslag.

Disse betænkeligheder var bl.a. kommet til udtryk i en udtalelse over betænkningen afgivet af præsidenten for Højesteret den 1. juli 1974.

Lovforslaget blev for så vidt angår spørgsmålet om Justitsministeriets kompetence til at meddele procesbevillinger vedtaget i den form, det var fremsat (lov nr. 260 af 8. juni 1979).

1.4. Folketingsbeslutningen af 19. maj 1989

I januar 1989 fremsatte Socialistisk Folkeparti forslag til folketingsbeslutning om ændring af retsplejelovens regler om 3. instansbevilling (B 48), således at kompetencen i straffesager overføres til Den Særlige Klageret.

Under Retsudvalgets behandling af beslutningsforslaget anmodede udvalget justitsministeren om at indhente en udtalelse fra Højesteret vedrørende overvejelserne om at henlægge kompetencen til at meddele 3. instansbevilling til Højesteret.

I sin udtalelse af 8. maj 1989 henviste Højesteret bl.a. til skrivelsen af 1. juli 1974. Højesteret anførte i den forbindelse, at Højesteret dengang havde frarådet en gennemførelse af forslaget.

Herefter oplystes, at de daværende medlemmer af Højesteret alle var afgået og erstattet med andre dommere. Udskiftningen havde imidlertid ikke medført, at Højesteret havde ændret standpunkt vedrørende det omhandlede kompetencespørgsmål.

Under beslutningsforslagets behandling i Retsudvalget fremsatte et flertal af udvalgets medlemmer (S, SF og FP's medlemmer af udvalget) et ændringsforslag, der indebar, at det i beslutningsforslagets tekst alene anførtes, at kompetencen skulle flyttes væk fra Justitsministeriet uden angivelse af, til hvilken myndighed den i så fald skulle overføres. Ændringsforslaget indebar endvidere, at også 3. instansbevillinger i *civile sager* blev omfattet af beslutningsforslaget.

Folketingsbeslutningen, der blev vedtaget den 19. maj 1989, pålægger regeringen at fremsætte lovforslag om ændring af retsplejeloven, således at kompetencen til at træffe afgørelse om 3. instansbevillinger ved anke- og kæremål ikke længere henligger under Justitsministeriet eller anden instans inden for den udøvende magts område.

1.5. Forelæggelse for Retsplejerådet

Ved skrivelse af 23. august 1989 anmodede Justitsministeriet Retsplejerådet om på baggrund af Folketingsbeslutningen af 19. maj 1989 at foretage en gen-